

Katedra dokumentární tvorby

Posudek teoretické diplomové práce – bakalářské / magisterské Autor/ka práce: **Viktor Portel**Název práce: **Paměť národa: mezi archívem a filmovou produkcí**Posudek vedoucí/ho práce Posudek oponenta/ky

Autor/ka posudku (jméno, příjmení, pracoviště):

Petr Kubica, Katedra dokumentární tvorby FAMU**Hodnocení obsahu a výsledné podoby teoretické diplomové práce:**

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce.....hodnocení B

Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu.....hodnocení C

Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu.....hodnocení B

Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce..... hodnocení A

Jazyková a stylistická úroveň práce.....hodnocení B

Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně vyskytují přejeté pasáže bez udání zdroje, práce nemůže být doporučena k obhajobě) .....nehodnoceno

Obrazové přílohy v dostatečném rozsahu, oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava .....nehodnoceno

Původnost práce, přínos k rozvoji oboru.....hodnocení A

Celkové hodnocení diplomové práce (A-F) .....hodnocení B

(vysvětlivky hodnocení: A = výborný výkon převyšující daná kritéria, B = nadprůměrný výkon s minimem chyb, C = průměrný výkon s přijatelným počtem chyb, D = přijatelný výkon s větším počtem chyb, E = výkon vykazující minimální naplnění kritérií, F = nepřijatelný výkon)

Doporučení:

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce obsahuje odstavec shrnující obsah práce a její závěry; rozvádí detailněji hodnocení dílčích kritérií uvedených výše, zejména zdůvodnění známek D, E, F; vyzdvihuje přednosti práce, zvláště v případě hodnocení A, B; formuluje otázky, k nimž se student/ka musí při obhajobě vyjádřit; na závěr uvádí jednoznačné vyjádření, zda autor prokázal či neprokával schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve své oblasti výzkumu, zda jeho práce splňuje či nesplňuje požadavky standardně kladené na diplomové práce, zda vedoucí/oponent práci doporučuje či nedoporučuje k obhajobě a jakou známku navrhuje. Slovní hodnocení má typicky rozsah 1 normostrany; v případě práce bez výtek může být i kratší. U prací, kde není co vytýkat, je namísto položit doplňující otázku ve smyslu, kam by uchazeč pokračoval v dalším výzkumu.

Vlastní slovní hodnocení teoretické diplomové práce:

Vhodnost zvoleného cíle a přístupu práce, hodnocení B.

Diplomová práce Viktora Portela pojednává o dokumentačním projektu Paměť národa, na jehož budování se autor od roku 2012 sám podílel. Soustředěně a systematicky popisuje celý proces vzniku video archívu od ustanovující ideje až po mohutný korpus tisíce zaznamenaných výpovědí. Dokumentuje technologické zázemí a tvůrčí hledání, jak výpovědi pamětníků zaznamenávat. Teoretická práce je cenná nejen jako svědectví pamětníka, který popisuje vznik a vývoj instituce, ale také úvahami o kinematografické povaze a využitelnosti archivovaných zpravědí, v nichž se autor opírá o realizované výstavy a o zkušenost s vývojem a výrobou dvou televizních sérií, které z dokumentační praxe vzešly. Aktivity Paměti národa, tedy zaznamenávání výpovědí a jejich následné užití v rozhlasových a televizních pořadech, se během několika let staly fenoménem, který dalece přesahuje pouhou archivační práci a jako takové jsou a budou kritizovány i vášnivě obhajovány. Někomu by v předkládané práci mohla chybět metodologie výběru pamětníků i třeba příkladová studie užití výpovědí v rozhlasu či v televizi, tedy to, co je vybráno, co je vystříženo, jaká je intonace interpretace apod. Nicméně úvahy o výkladu historie nejsou předmětem práce, jakkoli se jí nemohou nedotknout. V jejím středu stojí promyšlený způsob zaznamenání výpovědi, kdy se Portel drží étosu zakládající listiny organizace Post Bellum („Hlavním cílem PB je poskytovat službu veřejnosti v podobě zaznamenání autentických osobních svědectví pamětníků významných historických událostí a jejich zpřístupnění...“) a je veden zájmem o takový druh záznamu výpovědi, který je takřka indiferentní a jenž bude archivován v celé své délce a dostupný široké veřejnosti, historikům i tvůrcům.

Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu, hodnocení C.

Schopnost kriticky vyhodnotit a použít odbornou literaturu, hodnocení B.

Zvukové a později audiovizuální nahrávky byly od počátku pořizovány především pro archív Paměti národa. To v délce i v přístupu tazatele odlišuje takto zachycené výpovědi od rozhovorů s pamětníky, které vznikaly pro účely rozhlasové a televizní tvorby. Archivní postup práce z této původní dokumentaristické tvorby nevyrůstá, i když by se jistě našla díla, která si koncepčně dala cíl zachytit osobnosti a jejich vzpomínky; za všechny připomeňme sérii dokumentů Heleny Třeštíkové nazvanou Paměť dvacátého století. V českém prostředí se ale rozvíjely přinejmenším dva projekty, které s úsilím Paměti národa úzce souvisejí, z nichž jeden zmíněn je a druhý není. Tím připomenutým jsou výpovědi pamětníků holocaustu, které spravuje Nadace Šoa Univerzity Jihokaliifornské univerzity. Česká část databáze je přístupná v Židovském muzeu v Praze a také v Centru vizuální historie Malach na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy. Tím opomenutým je Centrum orální historie Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, které bylo zřízeno v roce 2000 pro systematický rozvoj orální historie a její aplikaci v historiografii. Centrum napomáhá bádání o nedávné minulosti vedené v rámci nejrůznějších projektů za pomoci orálně-historického výzkumu. Jeho výrazným výstupem je kniha Miroslava Vaňka Orální historie ve výzkumu soudobých dějin vydaná už v roce 2004, která se v jednotlivých kapitolách věnuje nástinu vývoje orální historie, pozice tazatele a narátora, problematice paměti zpovídaného i rozhovoru jako procesu a artefaktu. Kniha v literatuře zpracované ke zvolenému tématu v diplomové práci chybí, ostatně termín "orální historie" se v ní nevyskytne vůbec. Navzdory této výhradě lze konstatovat, že primární prameny i zahraniční a česká odborná literatura odpovídají potřebám jednotlivých kapitol předkládané práce.

Logičnost struktury práce, souvislost jejich kapitol a jejich proporce, hodnocení A.

Původnost práce, přínos k rozvoji oboru, hodnocení A.

Teoretická práce líčí krok za krokem budování audiovizuálního archívu. Popisuje institucionální zázemí i zlomové rozhodnutí vytvářet audiovizuální nahrávky a hledání jejich podoby. Zde iniciační roli sehrálo setkání s tvorbou Errola Morrise, jehož tvorbě se Viktor Portel věnoval ve své bakalářské práci. Ta byla součástí autorova hledačství, které muselo obsáhnout vytvoření mizanscény i domyšlení kamerové práce při snímání mluvící hlavy. Na to navazuje rozšíření archivního pole o převzaté, především rodinné záběry, o hrané scény i záběry ze současnosti. Možnosti jejich reprezentace pak autor zkoumá především na realizovaných veřejných instalacích. Ve všech těchto kapitolách je to práce mimořádně cenná, podložená teoretickými znalostmi i praktickými zkušenostmi. "Naše situace byla z podstaty odlišná, nemohli jsme si dovolit tvořit „strohá videa“, protože Paměť národa byla od svého počátku založená s vědomím toho, že archiv tvoříme s ohledem na možnost budoucího autorského zpracování, píše Portel a jeho diplomová práce není jen pramen pro budoucí výzkumníky, ale také zevrubný zápis tvůrčího procesu, který vytváří univerzální model a metodiku k němu vedoucí.

Jazyková a stylistická úroveň práce, hodnocení B.

Dodržení citační normy, nehodnoceno.

Seznam použité literatury odpovídá citační normě AMU.

Obrazové přílohy, nehodnoceno.

Celkové hodnocení diplomové práce:

Magisterskou teoretickou diplomovou práci Viktora Portela Paměť národa: mezi archívem a filmovou produkcí doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení B.

Datum: .....
9.9.2020

Podpis: .....
Mon Kubica